



## Universitätsbibliothek Paderborn

### Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco  
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et  
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,  
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &  
Religione &c.

**Jansen, Leonhard**

**Coloniæ Agrippinæ, 1744**

Casus XXVII. De injustitia & in specie de illegali circa tributa, gabellas, &c.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-39867**



lam Prælati administrationem, ut cum communi docet idem *Ricc. Vasq. Laym. Pirh. n. 42. Reiffenst. sup. Dicast. n. 237.*

7. 3. Alii contractus, qui fiunt à Prælato juxta Ordinis Constitutiones, vel etiam ab Officialibus cum expresso vel tacito Superiorum consensu, veluti emptiones, venditiones, permutationes rerum mobilium, etiam non requisito Capitulo, firmi sunt & validi.

4. Religiosus Superior vel œconomus non tantum peccat bona Monasterii sine justa causa vel licentia alienando, sed etiam negligenter administrando, & si quæ bona vel jura ejus culpâ pereant, tenetur exactiori diligentiam neglectum suum, quantum potest, compensare, cum ob votum paupertatis aliam restitutionem facere non possit. Qualiter Monasterium teneatur solvere debita Religiosi ante professionem contracta, dicam *Cas. 47. n. 21.*

## C A S U S XXVII.

De injustitia & in specie de illegali circa tributa, gabellas, &c.

**G**abriel Princeps 1. *Varia tributa exseribit.* 2. *Questores sub prætextu insufficientis stipendii tributa augent, & munera extorquent.* 3. *Et quia hæc luxu nimio absorpta sunt, perdurante eadem necessitate nova exiguntur.* 4. *Esculentis & capitibus imponuntur.* 5. *Vectigalia & contributiones à peregrinis & Clericis extorquentur.* 6. *Plerique se subducunt, tum quia putant tributa non obligare in conscientia.* 7. *Tum quia est*

est







similes, si nesciente Principe vel nova tributa imponant, vel imposita absque legitima auctoritate augeant, non tantum peccant contra justitiam cum obligatione restitutionis, sed & incurrunt excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, unde meritò à Confessariis redarguendi & seriò hortandi sunt telonarii, præfecti & similes officiantes, qui sub prætextu extraordinarii laboris, insufficientis stipendii &c. in scio Principe certas sibi pensiones exigunt, aut munera extorquent.

3. 2. *Requiritur justa causa*, hoc est, necessitas aut magna communis utilitas vel condigna Principis sustentatio, spectatâ ejus dignitate, statu & meritis in Rempublicam; quòd si Princeps tributum diutius continuet, vel plùs imponat, quàm necessitas exigat, aut ludo, luxu, conviviis alitèrve inutiliter absumat, tenetur damnum illatum resarcire, tantundem solvendo ex suis in subsidium communitatis; aut si ex suis non habeat, tenetur parcìus vivendo tantundem congerere, quantum sufficit ad reparandum damnum, servato tamen statu suæ dignitati congruo; quòd si periculum sit in mora, & tributa malè absumpta pro nunc à Principe compensari nequeant, tenebitur populus nihilominus contribuere, sic exigente bono communi, ita tamen, ut Princeps ad meliorem fortunam deveniens pro damno debeat satisfacere.
4. 3. *Debita proportio*; ita ut divites plus contribuant, quàm egeni, & ii magis graventur, quos causa magis concernit, hinc contributiones, quæ esculentis & aliis ad quotidianum usum necessariis aut etiam singulis capitibus imponuntur, debent esse moderatæ, ita, ut major



jor pars tributorum sumatur ex fundis & mercibus, aliàs enim pauperes, qui sæpe numerosam habent familiam, si non plùs, saltem æqualiter cum divitibus gravantur.

4. *Ut tributum imponatur solis subditis*: indirectè tamen, & per accidens tributo gravari possunt etiam non subditi v. g. Peregrini & viatores, qui merces in provinciam invehunt, vel avehunt, qui propterea justè coguntur solvere vectigalia, pedagia; hoc enim pacto illis conceditur jus mercimonii, & jus transitûs. Item Clerici hoc ipso, quòd vino, frumento, oleo & similibus imponantur collectæ, indirectè iis gravantur, quatenus ob impostam collectam ea coguntur carius solvere, directè tamen neque Clerici, neque eorum bona à laicis collectari possunt, quia ab eorum jurisdictione planè sunt exempti. Si verò bona laicorum non sufficerent ad levandam communem necessitatem, possunt Clerici cum licentia summi Pontificis aliquid contribuere, imò, si agatur de speciali eorum commodo, ut, si aliquorum agri, inter quos etiam sunt Ecclesiastici, alluvione deperdantur, tenentur Clerici cum Laicis æqualibus pro ratâ sumptibus impetum fluvii cohibere, idem est de reparatione viæ, fontis, vel pontis illis specialiter proficuum.

QUÆR. III. Qualis sit obligatio solvendi tributa? & an defraudantes teneantur ad restitutionem? &c. Multi cum *Navarr.* docent legem tributorum, præsertim vectigalium, respectu exterorum esse merè pœnalem, nec obligare in conscientia, alii apud *Moya. t. 1. q. 8. n. 6.* sententur quidem gabellas obligare in conscientia, sed tunc tantùm, quando exiguntur: hæc sententia



tentia vera est, ubi sic habet consuetudo, tunc enim accedit tacitus Superioris & populi consensus, & plura idè exscribuntur: præscindendo autem à consuetudine, probabilius est, tributa deberi in conscientia ex jure naturæ & divino, etiamsi non exigantur, Matth. 22. *Reddite, quæ sunt Cesaris, Cesari*, ad Rom. 13. *Reddite omnibus debita, cui tributum, tributum, cui vectigal, vectigal.* Ratio est: quia tributa non debentur ut pœna, sed ex justitia legali, nec non ex tacito pacto, ut Magistratus & Principes suscipiant in se curam populi, econtra populus contribuat ea, quæ pro Principis sustentatione & bono communi sunt necessaria, idè-que, qui tributa defraudant, peccant contra justitiam, & tenentur ad restitutionem, ità com-  
 7. munitior cum *Sporer t. 5. c. 5. n. 150.* Si tamen tributum communi famâ & persuasione populi reputetur iniquum, aut non impendi ad communes usus, ut non rarò nunc contingit, non obligare docet *Sylvest. V. gabella 3. q. 3. 29.* maximè, si sit noviter impositum. Inrò plures, quos citat & sequitur *Sporer num. 154.* docent tributa non obligare in dubio positivo, quando scilicet est probabilitas pro & contra justitiam tributi; Rationem dant, quòd in dubio debiti melior sit conditio debitoris possidentis rem suam, & ei, qui petit, incumbit probatio debiti, atque subditus hïc est debitor, & possidet rem suam, & Princeps non probat sufficienter justitiam tributi, ergò; neque in dubio parendum est Superiori, quando agitur de interesse ipsius Superioris, & de spoliando subdito re possessâ, tunc enim Superior in causa propria merito præsumi debet partialis: hæc sententia verè  
 eit



est probabilis, & tuta in praxi, opposita tamen videtur probabilior, nam in dubio debiti non semper est melior conditio debitoris, quando scilicet pro creditore seu Principe est præsumptio, qui est in possessione potestatis exactivæ, & Princeps cum suis Consiliariis præsumitur de justitia tributi meliùs posse judicare, quàm quilibet privatus, ideòque ipsi parendum est, non enim agit rem suam, sed communem; Nec obstat, quòd etiam subditi sint in possessione suæ pecuniæ, nam possessio potestatis exactivæ prævalet sic exigente bono communi, ne quilibet in quolibet dubio vel probabilitate se tributis subducat.

QUÆR. VI. Quid circa subsidium charitativum? &c. Seqq. 1. Tributo valde affine est subsidium charitativum, quod Episcopi à Clericis exigere solent. 8.

2. Hujusmodi subsidium, ut sit justum, debet esse moderatum, & peti à Clericis Episcopo subjectis ex manifesta & rationabili causa v. g. ad defendendam Ecclesiam contra hostes, ad solvenda gravia debita, aut pro fabrica Ecclesiæ, pro processione ad Concilium, *c. cum apost. c. conquerente de offic. ord.*

3. Subsidium justum Clerici Episcopo subjecti solvere tenentur, &, si nolint, etiam excommunicationis censurâ compelli possunt, ut colligitur ex *jurib. cit.* & quamvis DD. communiter à subsidio eximant Ecclesias regulares, praxis tamen quotidiana in hac Colonienfi, & aliis Diocæsibus docet contrarium.

4. Generales Ordinum tallias aut subsidia charitativa à suis exigere posse, si aliunde non habeant pro gubernatione ordinis necessaria, do-



docent *Barbos. Pirh. L. 3. t. 39. n. 54. & ibid. Reiffenst. n. 23.*

9. QUÆR. V. Quæ hinc pro praxi sint deducenda? *Re. Seqq. 1.* Princeps ut licitè tributum exscribat, debet illi esse saltem probabilius, illud esse justum, quia hic agit ut Judex, qui tenetur sequi probabiliora secundum dicta *Cas. 3. n. 8.* qualiter obligent tributa, & quæ conditiones ad eorum justitiam requirantur, constat ex dictis.

2. Ut etiam Consilarii licitè Principi tributum consulant, aut approbent, debet illis probabilius esse, quòd tributum sit justum, quia sic exigit bonum commune, & ipsi tunc sunt quasi judices inter Principem & subditos, ut dixi *Cas. cit. n. 20.* consulere vel approbare tributum injustum nunquam licet, est enim suadere peccatum: an verò Status, Consilarii, & similes, quorum est tributa approbare, saltem metu gravis mali vel mortis tributo injusto licitè subscribere valeant, non est planè competentum; probabilius videtur, quòd non; quia hoc reipsa est approbare, ratificare, & confirmare gravissimum alterius peccatum, & injustam subditorum oppressionem, estque reale & nocivum mendacium, nam subscribere est in facto testari, & dicere tributum esse justum, quod tamen scitur esse injustum, ideo enim exigitur subscriptio *V. Cas. 20. n. 19.* imò nec videntur se absentare posse, tenentur enim ex officio stare pro bono communi, & Principi injustitiam tributi remonstrare, & dissuadere, ad hoc enim accipiunt dicetas vel salaria, si tamen ex sua contradictione nullum sperarent fructum, sed tantum suū odium, & persecutionem;



tionem; ab aliquibus non improbabiler excusantur.

3. Executores tributorum possunt præsumere, 10.  
ea esse justa, ideòque licitè ea exigere, quamdiu non adest moralis certitudo de injustitia, sicut miles tamdiu potest militare, quamdiu non est certus de injustitia belli: Ratio est, quòd cuiuslibet privati non sit iudicare de justitia tributi vel belli, & in dubio, an lex sit justa, obtemperandum sit Superiori juxta communem Theologorum.

4. Princeps vel Magistratus injustè agit, si aliquos à tributis eximat totum onus reliquis relinquendo, nisi ejusmodi exemptio fiat ex causa in bonum commune redundante, v. g. ob merita in Remp. vel factam Reipublicæ compensationem.

5. Pauperes, qui solvendo tributa se & familiam suam alere non possunt, aut in gravia debita inciderent, excusantur ob impotentiam, & ideò Quæstores possunt ab iis non petere. *Sylv. in resolut. p. 2. V. restitutio. Cas. 4.* Econtra, si exactores tributa justa non exigant ab iis, qui solvere possunt, vel dissimulant aut se corrumpi sinant, peccant tam ipsi, quàm corruptentes contra justitiam cum obligatione restitutionis, quia sunt causa injusta talis damni: si verò tributum sciatur esse injustum, possum corrumpere exactorem, ut mecum dissimulet, sicut possum latroni offerre partem pecuniæ, ut non tollat totam, hoc enim est redimere injustam vexam. 11.

6. Qui defraudavit gabellas, non tenetur 12.  
propterea merces infra commune pretium vendere, quia pretium taxandum est secundum onera,



onera, quæ communiter omnes subeunt, quamvis unus vel alter ea non subeat.

7. Communiter hîc monent Theologi, ut, quando non satis constat, quòd tributa sint iusta, aut ad bonum commune impendantur, Confessarius ante factum pœnitentes hortetur, ut solvant, id enim exigit Reipublicæ pax & debita Principi obedientia; post factam autem tributi defraudationem, si pœnitens sibi saltem probabiliter persuadeat tributum esse injustum (ut in tanta tributorum multitudine hodiedum facilè contingit) ad compensationem non facilè eum condemnet.

## CASUS XXVIII.

### De injustitia distributiva.

**H**Abius petit 1. *Quid sit acceptio personarum.* 2. *An ad beneficia Ecclesiastica sub mortali sit eligendus dignior.* 3. *An ad officia secularia.* 4. *An liceat aliquid promittere pro beneficiis.* 5. *An vendere officia, vel aliquid accipere, ut inter aequè dignos unus preferatur.* 6. *An liceat officia dare cognatis?* Pro resolut.

- I. QUÆR. I. Quid circa injustitiam distributivam? R. I. Injustitia distributiva consistit in *acceptioe personarum*, quâ in distributione bonorum communium, in collatione beneficiorum, officiorum, in iudiciis, in honoris exhibitione attenditur non ad merita personæ & utilitatem communem, sed ad circumstantias impertinentes, v. g. consanguinitatem, amicitiam, potentiam, munera, &c. hoc vitium est

ex